

“KELISHILDI”

Nizomiy nomidagi Toshkent
davlat pedagogika
universiteti rektori v.v.b.

X.Kadirov
2024-yil “1” yanvar

“TASDIQLAYMAN”

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi
Bilim va malakalarni baholash
agentligi direktori

M.Karimov
2024-yil “12” yanvar

Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi tizimidagi umumiy o’rta ta’lim
muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar
to’lash orqali moddiy rag’batlantirish maqsadida saralash test sinovini o’tkazish
uchun tarbiya fanidan test topshiriqlari
SPETSIFIKATSIYASI

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Bilim va malakalarni baholash agentligi
Ilmiy-metodik kengashning
2024 yil 10-yanvardagi navbatdan tashqari 1-son
yig’ilishi qarori bilan ma’qullangan

Toshkent – 2024

Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovini o'tkazish uchun tarbiya fanidan test topshiriqlari spetsifikatsiyasi

Mazkur spetsifikatsiyaga amaldagi o'quv me'yoriy hujjatlarga muvofiq qo'shimcha, o'zgartirish va tuzatishlar kiritilishi mumkin.

1. Test topshiriqlarining qo'llanishi

Spetsifikatsiya Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni tarbiya fanidan oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovlarini o'tkazish uchun o'qituvchilarning bilim darajasini aniqlab berishga mo'ljallangan.

2. Test sinovi topshiriqlarining mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlar:

– Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan tasdiqlangan darsliklar, o'quv qo'llanmalari va qo'llanmalar hamda oliy ta'lim muassasalari tomonidan tasdiqlangan fan dasturi;

– Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tomonidan tasdiqlangan umumiy o'rta ta'lim uchun Tarbiya fanidan takomillashtirilgan o'quv dasturi, darsliklar va o'quv qo'llanmalar;

– O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi vaziri jamg'armasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'ridsida" 2022-yil 2-avgustdaggi 425-son qarori;

– O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori.

3. Test sinovi topshiriqlarining mazmuni va tuzilishi.

Tarbiya fanidan test topshiriqlari tegishli vazirlik va idoralar tomonidan tasdiqlangan darsliklar, o'quv qo'llanmalari va fan dasturlari asosida ishlab chiqiladi.

Test topshiriqlari Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovini o'tkazish uchun tarbiya fani bo'yicha tayyorgarlik darajasini aniqlab berishga yo'naltiriladi. Ular o'qituvchilarda tarbiya fani bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini o'zlashtirganlik darajasini sinovdan o'tkazadi.

4. Test topshiriqlari tuzilishi.

Test topshiriqlari quyidagi turlardan iborat bo'lishi mumkin:

Y1 – to'rtta javob variantli, bitta to'g'ri javobli yopiq test;

Y2 – to'rttadan ko'p javob variantli, bir nechta to'g'ri javobli yopiq test;

Y3 – to'rtta savolga to'rtta to'g'ri javobni mos qo'yadigan yopiq test;

Y4 – har biri “to‘g‘ri” yoki “noto‘g‘ri” deb belgilanadigan to‘rtta savoldan iborat yopiq test.

Test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimlanishiga asoslanib tuziladi. Test varianti, asosan, (Y1) to‘rtta javob variantli, bitta to‘g‘ri javobli yopiq test topshiriqlaridan iborat bo‘ladi.

Shuningdek, test topshiriqlari varianti turli (oson, o‘rta, yuqori) qiyinlik darajasida tuzilgan test topshiriqlaridan tashkil topadi.

Tarbiya fanidan shakllantiriladigan variant, 10 ta oson, 20 ta o‘rta va 10 ta yuqori qiyinlik darajasidagi jami 40 ta test topshirig‘idan iborat bo‘ladi.

Test topshiriqlari variantlarining ekvivalentligi quyidagicha ta‘minlanadi:

- har bir variant maxsus kompyuter dasturi asosida test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimlanishiga va ushbu spetsifikatsiyaga muvofiq shakllantiriladi.

- taqdim etiladigan barcha variantlardagi test topshiriqlari qiyinlik darajasining bir xilligi ta‘minlanadi;

- turli (oson, o‘rta, yuqori) qiyinlik darjasidagi barcha test topshiriqlarini tuzishda darsliklardagi qo‘srimcha ma’lumotlar, tarbiya faniga oid tayanch iboralar, atamalar, topshiriqlar, lug‘atlar, kodekslardan namunalar va rasmlardagi ma’lumotlardan foydalaniladi.

5. Test topshiriqlarining mazmun, ko‘nikma va malakalar bo‘yicha taqsimlanishi.

Test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimotida aks etgan bo‘limlarga oid mazmunni hamda 12 ta paragraf, 12 ta punktni o‘z ichiga oladi.

Test varianti topshiriqlarining fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimoti:

Tarbiya

Paragraf	Punkt	Mavzu	Qiyinlik darajasi		
			oson	o‘rta	yuqori
Insonning ma’naviyati va axloqiy qadriyatlar					
1	1	Milliy va ma’naviy tarbiyaning nazariy asoslari. “Tarbiya” tushunchasining mazmun va mohiyati. Axloqiy tarbiyaning an’anaviy va zamонавиy usullari. Sharq mutafakkirlarining tarbiya haqidagi fikrlari va uning farzand kamolotida tutgan o‘rni. Diniy-falsafiy manbalar va ajodolarimiz merosi – ma’naviy-ma’rifiy tarbiyaning tarixiy ildizlari sifatida ekanligini. O‘zbek xalq og‘zaki ijodida tarbiya masalasi ustuvorligi. Uyg‘onish davri Sharq mutafakkirlari (Abu Nasr Forobi, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Abdurahmon Jomiy,			

	Jaloliddin Davoniy, Alisher Navoiy va boshqalar) merosida ma’naviy - ma’rifiy tarbiya mavzusining yoritilishi. Jadidchilik ma’rifatparvarlik harakati namoyondalari (Abdulla Avloniy, Cho’lpon, Mahmudxo‘ja Behbudiy, Fitrat va hk.) barkamol shaxs tarbiyasi haqida. Insoniyatning ma’naviy merosi. Insonni xotirlash – milliy qadriyat. Milliy an’ana va qadriyatlar. Mehmondo’stlik – milliy qadriyat. Go`zal fazilatlar. Bag`rikenglik.		

Fuqarolik hissi

2	1	Fuqarolik. Faol fuqarolik. Fuqarolik jamiyat. Inson va fuqaroning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari. Fuqarolik mas’uliyatini tarbiyalashga doir tushunchalar. Vatanparvarlik. Insonning huquq va majburiyatları. Fuqarolik tarbiyasi. Huquqiy tarbiya. Faol o‘quvchidan faol fuqarolikkacha. Shaxsiy huquq va erkinliklar. Oila – baxt qo‘rg‘oni. Oila mas’uliyati, sha’ni va qadri. Oila, bolalar va yoshlar. Axloqiy tarbiya. Daxldorlik. Oiladagi burch va mas’uliyat. Har bir farzand vatan himoyachisi. O’smirlarda fuqorolik ma’suliyatini tarbiyalashda oila, mahalla, o‘quv yurtlari bilan o‘zaro hamkorlik ko‘rinishlari.		

Yashashdan maqsad - munosib hayot

3	1	Vatan – inson uchun eng qadrli va eng suyukli dargoh. Vatan ga muhabbat – eng muqaddas tuyg‘u. Vatanparvarlik ruhida tarbiyalash dolzarbligi. Yashamoq – o‘zidan yaxshi nom qoldirmoq. Kelajakka sarmoya - vaqt ni mazmunli o‘tkazish. Baxtiyorlik – umrning bosh maqsadi. Hayot betakror ne’mat. Go‘zal tarbiya tamoyillari. Eng oliv chorlovdir – munosib hayot. Hayotning maqsadi. Erkin va farovonlik hayot mazmuni. Halollik vaksinasi. Kelajakka sarmoya – vaqt ni mazminli o‘tkazish. Kommunikativlik – muvaffaqiyat kaliti. Baxtli yashash sirlari. Etiket.		

O‘z – o‘zini anglash

4	1	O‘z-o‘zini anglash – baxt va muvaffaqiyatning asosi. Vatan taraqqiyoti o‘zingni anglashdan boshlanadi. O‘ziga ishonch – mo‘jizakor kuch. Burchga sodiqlik o‘z- o‘zini anglashning asosiy sharti. Yuksalish o‘zingni anglashdan boshlanadi. Katta o‘zgarishlar qiluvchi kichik odatlari. Kasb tanlash sirlari. Fe’latvorda irodaning o‘rni. Iroda. Halollik muvaffaqiyat kaliti. Hayot betakror ne’mat. Hayotda o‘z istaklarimizni anglash. Qiyin vaziyatda hissiyotlarni boshqarish. Inson - ezgulik ijodkori. Tanqidiy fikrlashning mazmuni va mohiyati. Tanqidiy fikrlash asoslari. Tanqidiy fikrlash elementlari. Tanqidiy fikrlash ko‘nikmalari va ularning ahamiyati. Tanqidiy fikrlashda “Blum taksonomiya” sidan foydalanish. Tanqidiy fikrlashda “Pinbord” usulidan foydalanish. Kreativlik – ijodkorlik, ijodiy yondashuv.		

Inson va jamiyat				
5	1	Yangi O‘zbekiston – inson qadri ustuvor bo‘lgan jamiyat. Ma-halla – qadriyatlar beshigi. Jamiyatning ma’naviy asoslari. Ja-miyatning iqtisodiy negizlari. Din va madaniyat. Ayol baxti - jamiyatning baxtidir. Dunyo dinlarida insonparvarlik g‘oyalari. Jamiyat rivojida shaxslarning roli. Shaxs va millat ma’naviy takomilida tarbiyaning o‘rni. Tarbiya maqsadi. Tarbiya metodlari. Tarbiya texnologiyasi. Eng katta meros – bu yaxshi tarbiya. Jamiyatda insonning o‘ziga xos xususiyatlari. Madani-yatning inson va jamiyat hayotidagi o‘rni. Muomala madaniyati. Jamiyat hayotining asosiy sohalari. Inson kapitali. Korrupsiya – inson va jamiyat hayotiga xavf soluvchi illat. Adolat – hayot haqiqati.		
Ijtimoiy tarmoq: imkoniyat va tahdidlar				
6	1	Raqamli olam. Media. Mediasavodxonlik. Raqamli media. Ishonchli va qalbaki axborotlar. Internetdan va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish madaniyati. Axborot madaniyati. Axborot tahdidlari. Internetning inson ongiga ta’siri. Ishonchli va ishonchsiz axborotlar. Axborot va axborot xavfsizligi. Axborot xavfsizligi muammolari. Virtual olam va ma’naviy tarbiya muammolari. Elektron ishtirok. Buzg‘unchi g‘oyalari. Ogohlik. Ko‘zga ko‘rinmas xatarlar. Jaholatga qarshi ma’rifat bilan kurashish. Xavfsiz media ummoni. Kibermakonda axborot iste’moli madaniyati.		
Ilm – ma’rifat. Innovatsiya				
7	1	O‘zbekiston–ma’rifatparvar allomalar zamini. Al-Xorazmiy – jahon ilm-fanida burilish yasagan olim. Zamonaviy fan - texni-ka taraqqiyoti va uning mazmun - mohiyati. Uyg‘onish davri Sharq mutafakkirlari meroslarida ma’naviy-ma’rifiy tarbiyaning ahamiyati va roli. Buyuklarni aziz qilgan bilim. Bilimga asoslangan jamiyat. Inklyuziv ta’lim. Innovatsiya va ilg‘or fikrlash. O‘qituvchi shaxsiy xususiyatlari .Innovatsiya – yangilikka intilish, tanqidiy fikrlash asosidir. Tasavvur – ke-lakakka yetaklovchi vosita. Tafakkur – innovatsiyalar kaliti. Liderlikka xos xususiyatlar.		
Tadbirkorlik asoslari				
8	1	Tadbirkorlik va tadbirkorlik ma’naviyati. Fuqarolik va tad-birkorlik. Tadbirkorlik mezonlari. Iqtisodiy tarbiya. Pul topishning zamonaviy va sodda yo‘llari. Frilanserlik – qo‘sishimcha daromad manbai. Iqtisodiy savodxonlik va iqtisodiy madani-yatlilik darajasi. Tejamkorlik. Ijodkorlik – tadbirkorlik va taraqqiyot g‘ildiragi. Mehnatdan qadr topgan ayollar. Boylikdan foydalanish mezonlari. Iste’mol va tadbirkorlik madaniyati. Biznes mezonlari. Biznes huquqi. Biznesni boshlash uchun zamonaviy g‘oyalari. Mehnat tarbiyasi. Kasb tanlash sirlari. Taraqqiyot va biznes – ilm-fan va yaratuvchan-		

		lik mevasi.		
Ekologik tarbiya				
9	1	Ekologiya. Tabiat va inson. Tabiatni asrash – hayotni asrash. Global muammolar va umuminsoniy qadriyatlar. Atrof-tabiat, inson va tabiat munosabatlarining axloqiy munosabatlari. Tabiatga ekologik munosabat. Ekologik huquqlar. Ekologik huquqbuzarlik. Ekologik tarbiyaning axloqiy asoslari. Ekologik madaniyat. Tabiatga munosabat madaniyati. Ekologik talablarni mensimaslik. Ekologik muammolar. Ekologik muammollarni yechishdagi muhim qadamlar. Ekologik xavflar kelajak zavoli. Ekologik barqarorlikni rivojlantirish. Ta’lim – ekologik madaniyatni shakllantirish omili. Ekoliya va salomatlik. Ekoturizmni rivojlantirish. Ekologik monitoringni tashkil tashkil qilish. O’zbekistonda ekologik vaziyatlar va ekologik xavfsizlikni ta’minalash		
Tinch va xotirjam yashash baxti				
10	1	Tinchlik - farovonlikning muhim omili. Hushyorlik va ogohlik davr talabi. Bag’rikenglik - tinchlik va totuvlik sari muhim qadam. Millatlararo hamjihatlik. Yaxshilik yo‘lida hamkorlik. Har bir farzand - Vatan himoyachisi. Jamiyatga xavf soladigan illatlar. Insoniylik xalqimizning eng buyuk fazilati. Xotira – abadiy, qadr – muqaddas. Vatan oldidagi burch. Xalqimizga xos bo‘lgan do‘stlik, birodarlik fazilatlari. Tinchlik va xotirjamlik - taraqqiyot garovi.		
Tarbiya fanining huquqiy asoslari				
11	1	“Tarbiya” fani bo‘yicha umumiy o‘rta talim muassasalarini o‘qituvchilariga qoyiladigan talablar. O’zbekiston Respublikasida ta’lim-tarbiya sohasidagi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari. Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiysi. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida “Tarbiya” fanini bosqichma - bosqich amaliyotga joriy etish to‘g‘risidagi 422- sonli qarori. Milliy va zamonaviy tarbiya nazariyalari hamda tarbiya konsepsiylari. “Yangi O’zbekiston–yangicha dunyoqarash” tamoyilining tarbiyaviy jihatlari. “Tarbiya” fani DTS. Ta’lim jarayoni tuzilishi. O‘qitish va o‘qish jarayonlari tavsifi.		
Pedagogika				
12	1	O’zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini rivojlantirishning konseptual asoslari. O’zbekiston Respublikasi ta’lim tizimi.. O’zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni (2020-yil 23-sentabr). 2022-2026-yillarga mo‘ljallangan yangi O’zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022-2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha Milliy dasturni tasdiqlash		

	to‘g‘risida” 2022-yil 11-maydagi PF-134-son Farmoni. Pedagogikaning umumiy asoslari. O‘qitish nazariyasi. Pedagogika fan sifatida. Yaxlit pedagogik jarayon. Didaktika – pedagogikaning tarkibiy qismi sifatida. Ta’lim mazmuni. Ta’limni tashkil etishning shakl, metod va vositalari. O‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini tashxis etish. Xalqaro baholash dasturlari (PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS). Tarbiya nazariyasi. Tarbiya qonuniylatlari va tamoyillari. Tarbiyaning umumiy metodlari. O‘quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish. Tarbiya turlari (aqliy, iqtisodiy, ekologik, fuqarolik, huquqiy, mafkuraviy, ma’naviy-axloqiy, mehnat, jismoniy, estetik, oilaviy). “4K” TIZIMI. Tanqidiy (kritik) fikrlash. Kreativ kompetentlik. Kommunikativ kompetentlik. Kollaboratsiya (komandada ishlash). Pedagogik mahorat. Pedagogik qibiliyatlar. O‘qituvchi faoliyatida muloqot madaniyati. Pedagogik takt va etika. Pedagogik texnika. Nutq madaniyati va texnikasi. O‘qituvchi mehnatini ilmiy tashkil etish. Mustaqil ta’lim va o‘z-o‘zini tarbiyalash. Pedagogik texnologiya. Texnologiya tushunchasi va ularning tasnifi. Umumpedagogik texnologiyalar. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi. Kreativ fikrlashni shakllantirish metodlari.			
	Jami	10	20	10

6. Ajratilgan vaqt (javoblar varaqasini to‘ldirish bilan birga):

- 40 ta test topshirig‘i uchun 100 daqiqa.

7. Test topshiruvchilar uchun tavsiya etiladigan adabiyotlar ro‘yxati

- Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent. “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021.
- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston. 2023
- O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi ORQ -419-son qonuni. 2017 – yil. 3- yanvar.
- O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrdagi “Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora - tadbirlari to‘g‘risida” 1059-son qarori
- Xodjayev B., Sattorov Sh., Artikova M. Tarbiya fanini o‘qitish texnologiyalari. –Toshkent.Respublika ta’lim markazi, 2021
- M.To`xliyev, A.Tilavov. Tarbiya kitobi. “Yurist – media markazi”. 2017
- B.X.Xodjayev. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: “Sano-standart” nashriyoti, 2017.

8. F.R.Madraximova. Mediasavodxonlikni rivojlantirish asoslari / (monografiya). – T.: Ilm-ziyo zakovat, 2022.
9. A.Sher . Axloqshunoslik. Darslik – T.: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati.. 2010.
10. Muomala madaniyati. Oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun darslik / O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. O‘zbekiston Milliy universiteti. - T.: «Ta’lim nashriyoti», «Iqtisod-moliya», 2009.
11. Q.X.Muftaydinov, H.M.Qodirov, E.Yu.Yulchiyev. Ekologiya. Toshkent, 2020
12. L.A.Muhammadjonova, D.O.Ortiqova, G.K.Masharipova, Sh.S., Agzamxodjayeva. Professional etika va etiket. Darslik. Toshkent. 2017.
13. Mustaqillik: izohli ilmiy-ommabop lug‘at. Mualliflar jamoasi. – T.: “Sharq”, 2009.
14. A.V. Narbekov. Dinshunoslik asoslari. O‘quv qo‘llanma. – T.: O‘zbekiston Respublikasi IIV akademiyasi. 2008.
15. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: SANO-STANDART, 2017.
16. Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. Darslik. – T.: IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018.
17. Ro’ziyeva D.I., Tolipov O’.Q. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: INNOVATSIYA-ZIYO, 2019.
18. Pazilov A., Q.Qosnazarov., Q.Seytmuratov., Z.Kurbaniyazova. Pedagogika teoriyasi. – T.: “Noshir”, 2018.
19. Pedagogika. // M.Toxtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida. Darslik. – T.: O‘zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.
20. Xalikov A.A. Pedagogik mahorat. Darslik. – Toshkent, Iqtisod moliya, 2012.
21. Omonov N.T., Madyarova S.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Iqtisod–moliya, 2009.
22. Azizzodjayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2006.